

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-09-09
meddelad i
Nacka

Mål nr F 4942-21

KOPIA *AG*

PARTER

Klagande

1. Kent Andersson, Ötorp 4, 731 91 Köping
2. Anders Isaksson, Hovgården 1 Dävö Säteri, 731 91 Köping
3. Fredrik Isaksson, Dävö Säteri 1 Cdl, 731 91 Köping
4. Gunnel Isaksson, Dävö Säteri 2 Flygeln, 731 91 Köping
5. Jan Isaksson, Dävö Säteri 2 Flygeln, 731 91 Köping
6. Sofia Kumlin, Dävö Säteri, Sved 1, 731 91 Köping
7. Stäudds samfällighetsförening, c/o Sabina Rydberg, Båtvägen 1, 731 91 Köping
8. Bengt Säfström, Brogränd 21, 194 51 Upplands Väsby
9. Roland Karlsson, Dävö Lilla Sandviken 1, 731 91 Köping
10. Bastvikens vägsamfällighet, c/o Roland Karlsson, Dävö Lilla Sandviken 1, 731 91 Köping

Ombud för 9 och 10: Roland Norlén, Lillåsgatan 3, 426 77 Västra Frölunda

Motpart

Västra Mälardalens Energi och Miljö AB, Box 34, 731 21 Köping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut den 8 juni 2021 i ärende nr U18215, se bilaga 1

SAKEN

Ledningsrätt berörande fastighet Dävö 1:2 m.fl. i Köpings kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.
  3. Västra Mälardalens Energi och Miljö AB ska utge ersättning för kostnader i målet till Roland Karlsson med 27 000 kr och till Bastvikens vägsamfällighet med 4 500 kr, varav 900 kr avser mervärdesskatt.
-

BAKGRUND

Lantmäteriet (LM) beslutade den 8 juni 2021 om upplåtelse av ledningsrätt för bland annat vatten- och avloppsledningar. Ledningshavare är Västra Mälardalens Energi och Miljö AB. Ledningsrätten avser utbyggnad av det kommunala vatten- och avloppsnätet längs norra Mälarstranden. Grunden utgör ett kommunalt beslut om att utöka verksamhetsområdet för vatten och avlopp inom Köpings kommun samt en vattendom från mark- och miljödomstolen i Nacka den 15 februari 2019 (mål M 2878-17) som prövat frågan och som anger ledningens lokalisering i vattenområdet. LM:s beslut innebär att lokaliseringen i den del som inte avser vattenområde beslutas i form av ledningsrätt. LM har samma dag även fattat beslut om ersättning (förskott) och anslutning till berörda gemensamhetsanläggningar.

LM:s beslut har överklagats.

YRKANDEN M.M.

Kent Andersson, Anders Isaksson, Fredrik Isaksson, Gunnel Isaksson, Jan Isaksson, Sofia Kumlin, Ståudds samfällighetsförening och Bengt Säfström har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver samtliga beslut.

Vidare har de yrkat att domstolen ska hålla syn i målet.

Bastvikens vägsamfällighet har i första hand yrkat att LM:s samtliga beslut ska undanröjas. För det fall ledningsrätt medges yrkar samfälligheten att lokaliseringen ändras avseende infartsvägen till Bastviken.

Vidare har Bastvikens vägsamfällighet yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Roland Karlsson har i första hand yrkat att LM:s samtliga beslut undanröjs. För det fall ledningsrätt medges, har han i andra hand yrkat att lokaliseringen ändras avseende infartsvägen till Bastviken, att beslutet om en tillfällig väg (l till k i LM:s

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

aktbilaga KA8) undanröjs samt att jordbruksfastigheten Dävö 1:6 undantas från ledningsrätten.

Vidare har Roland Karlsson yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER M.M.

Kent Andersson, Anders Isaksson, Fredrik Isaksson, Gunnel Isaksson, Jan Isaksson, Sofia Kumlin, Ståudds samfällighetsförening och Bengt Säfström har i huvudsak anfört följande.

Beslutet är felaktigt då det helt saknar underlag som beskriver andra lösningar utifrån den lämplighetsprövning enligt 6 § ledningsrättslagen (1973:1144), LL, som ska göras. Den ledande principen är att det alternativ ska väljas som vållar minst skada (prop. 1973:157, s. 132). LM har inte utrett några alternativa lösningar. Inte heller har det förekommit någon dialog mellan kommunen och sakägarna om alternativa lösningar. I stället har dialogen förts mellan kommunen och lantmäteriet i en frekvent epostkommunikation. Detta har lett till felaktiga beslut med pumpstationer placerade vid badplatser, vägar som går på urberget som ska sprängas med risk för skador på bebyggelsen på ömse sidor av vägen. Beslutet bygger på att ledningsdragning ska göras i väg.

Överklagandet grundas på följande:

1. Köpings kommun äger ingen mark vid Norrmälarstrand.
2. Några markexploatörer för de ytterligare 60-talet fastigheter som kommunen beräknar ska tillkomma finns inte.
3. Av kommunens översiktsplan framgår att kommunen har en positiv syn på omvandling av fritidshus till åretruntbostäder. Om fastighetsägare i ett område är intresserade av en sådan utveckling är kommunen beredd att pröva möjligheten till större bygggrätter i en ny detaljplan under förutsättning att det går att ordna vatten och avlopp i en gemensam lösning för hela området på ett miljöriktigt sätt och långsiktigt hållbart sätt.

4. Det har inte påvisats att nuvarande VA-situation skulle innebära några konkreta hälsorisker, brist på dricksvatten eller att det skulle föreligga några påtagliga olägenheter för miljön.
5. Några alternativa förslag i enlighet med 6 § LL har inte gjorts och kommunen har inte velat överväga och föra en dialog med fastighetsägarna om sådana lösningar trots att lantmätaren i beslutet anger att "utsläpp från egna avlopp eller mindre system i det stora hela inte har så stor påverkan på Mälarens miljö." Någon fysisk evidensbaserad besiktning och tillsyn av befintliga enskilda och gemensamma anläggningar vid Norrmälarstrand har inte gjorts av kommunen utifrån miljöbalken.
6. Någon fysisk evidensbaserad besiktning av Norrmälarstrands geologiska förutsättningar med en kuperad och bergig terräng med berg i vägar har inte genomförts av kommunen för att säkerställa att ledningsprojektet är praktiskt genomförbart på ett ekonomiskt och miljöriktigt sätt. Kommunens bedömning har i stället gjorts utifrån befintliga kartor. Vid förrättning ska syn ske på plats. Ledningsprojektets beslutande förtroendevalda valde att inte delta i studiebesöket på plats.
7. Någon konsekvensbeskrivning av den negativa påverkan ledningsrättsdragningen får för boendemiljön för fastighetsägarna har inte genomförts av kommunen trots begäran om densamma. Endast naturmiljösamråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken har ägt rum mellan länsstyrelsen och kommunen.
8. Då ledningsdragning kommer att ske i vägarna har frågan ställts om framkomlighet ska ordnas till fastigheterna. Frågan ställdes utifrån plan- och bygglagens regler att väg ej får stängas av för blåljuspersonal.
9. Någon självständig prövning enligt 6 § LL utifrån saklighet och opartiskhet har inte gjorts av LM. I stället har LM hänvisat till att inom Mälarens vattenområde har prövningen angående allmänt och enskilt intresse utretts i samband med att vattendom givit ledningshavaren rådighet.
10. LM:s motiveringar i beslutet om ledningsrätt är direkt hämtat ur kommunens översiktsplan.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen**DOM**

Ärendehandläggningen har varit undermålig och bristfällig avseende reglerna kring allas likhet inför lagen, saklighet och opartiskhet jämlikt regeringsformen, förvaltningslagen respektive myndighetsförordningen. Inte ens sakägare med god digital kompetens och som har de digitala förutsättningarna hade kunnat ta del av samtlig dokumentation i ärendet, än mindre de sakägare som saknar digitala förutsättningar.

Förrättningen har präglats av att kommunen direkt och indirekt agerat för att påverka LM:s ärendehandläggning på ett sätt som inte är förenligt med en myndighets självständighet. I arbetet med värderingen har dessa underställts kommunen så att förslag till intrångsersättning kunde godtas, dvs. en otillbörlig påverkan i ärendehandläggningen. Av epostkommunikation mellan LM och sökande framgår att LM:s uppfattning är att "frågan om tillfälliga vägar och körvägar bäst löses av entreprenör under byggtiden." Vid sammanträdet den 22 oktober 2020 begär lantmätaren såväl muntligt som skriftligt i protokollet att om det "behövs tillfälliga vägar är det viktigt att det tas med i LL-beslutet annars riskerar det att omöjliggöra hela ledningsrätten enligt 19 § 2 stycket LL." Ledningshavaren har inte lämnat in någon sådan redogörelse eller försökt föra en dialog med markägare för få till stånd lösningar av alternativa tillfartsvägar. Därmed är framkomligheten inte fått någon lösning. I stället går lantmätaren in och lämnar förslag på alternativa tillfälliga vägar, det vill säga vad ledningshavaren uppdragits att göra av LM.

Kommunen äger inte någon mark vid Norrmälarstrand för att få till stånd en bebyggelseomvandling till åretruntboende. Majoriteten av de 235 fastighetsägarna vill ha kvar sina fritidshus. LM:s motivering kring egendomsskyddet i regeringsformen innebärande att det allmännas nytta överstiger den skada ingreppet får för den enskilde fastighetsägaren är felaktig. Vid intresseavvägningen ska hänsyn tas inte bara till de ekonomiska olägenheterna utan också till negativa konsekvenser för ideella värden. Kommande anslutningskostnad till va-nätet vid Norrmälarstrand utgör för de allra flesta en betydande merkostnad på mellan 300 000 och 500 000 kr.

LM bedömer att det kommunala intresset väger tungt. De facto kommer anläggandet av pumpstationer, som dessutom saknar bygglov, att ske vid befintliga

badplatser vilket innebär att orenat avloppsvatten kommer att släppas ut vid badplatserna innebärande en negativ miljöpåverkan. Projektet medför inte några miljövinster.

Bastvikens vägsamfällighet har i huvudsak anfört följande.

Den beslutade ledningsrätten är förlagd till vägarna Bastvikens vägsamfällighet Dävö ga:2 samt den enskilda vägen tillhörande Bastvikens enskilda ekonomiska förening (Dävö 1:5). Beslutet innebär också att en tillfällig väg byggs söder om befintlig väg på Dävö 1:6. Den enskilda vägen på Dävö 1:5 innehåller också stora partier med berg som medför trafikeringsproblem i samband med sprängningsarbetena.

Förläggning av ledningar för vatten och avlopp i vägar är en olägenhet för väghållaren dels under anläggningsskedet, dels för framtida underhåll av ledningarna. Problemen accentueras när ledningar fordrar sprängningsarbeten. Vägen där ledningsrätten beslutats går i berg. Detta innebär stora olägenheter för väghållare, både under anläggningstiden och flera år framåt. Den beslutade ledningsrätten innebär också att en tillfällig väg måste byggas söder om vägsamfällighetens väg. Bastvikens vägsamfälligheten utarbetade ett förslag till förläggning på Dävö 1:5 och Dävö 1:6 innebärande en lägre kostnad för ledningsarbeten och ingen påverkan på deras väg. Förslaget har sedan bearbetats och tillstyrks.

Den beslutade tillfälliga vägen på Dävö 1:6 medför extra kostnader för dels byggande av vägen, dels borttagning av vägen efter det ledningsarbetena avslutats samt kostnader för bortforsling av sprängmassor och kostnader för återställning av åkermarken.

Ett bättre alternativ är en utveckling av det förslag som Dävö ga:2 redovisade vid sammanträdet den 22 oktober 2020. Ledningsrätten förläggs på fastigheten Dävö 1:5 och delvis Dävö 1:6 för anslutning av fastigheterna Dävö 1:8 och fastigheterna

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

Dåvö 1:25–Dåvö 1:44. Fastigheterna i Dåvö ga:1 (1:25–1:31) ansluts till en gemensam punkt vid 1:27. En skiss på förslaget har bifogats. Inga ledningar läggs i vägen Dåvö ga:2 samtidigt som stor del av vägen på Dåvö 1:5 också slipper ledningar.

Den föreslagna ledningsrätten är längre än den av LM beslutade ledningsrätten, men billigare att bygga. Förslaget innebär också att de trafikeringsproblem som uppkommer vid ledningsbyggnad i vägmark till stor del elimineras.

Roland Karlsson har i huvudsak anfört följande.

Inledning

Nacka tingsrätts vattendom den 15 februari 2019 (mål nr M 2817-17) rörde primärt nedläggning av ledningar i Mälaren för både avloppsvatten och dricksvatten. I handlingarna i målet och vid huvudförhandlingen handlade det till en stor del om hela projektet, som består av sjöledningarna från Köping till norra Mälarstranden samt markledningarna till fastigheter på norra Mälarstranden. Ett projekt som kostnadsberäknats till drygt 100 miljoner. Sjöledningarna är en femtedel av den totala kostnaden. Den stora frågan var hur stor miljönyttan är i förhållande till kostnaderna för berörda fastigheter både på kort och lång sikt. Den frågan avgjordes inte i vattendomen. Mark- och miljödomstolen prövade enbart frågan om nedläggning av ledningarna i vatten. Kommunen fick tillstånd att lägga ledningarna i Mälaren. Den olösta miljöfrågan är kvar. Frågan återkommer då till detta ärende när prövning ska ske enligt 6 § LL. LM uppger att prövningen angående allmänt och enskilt intresse utretts i samband med vattendomen. Vattendomen är tydlig med att den endast bedömt vattenanläggningen och inte hela projektet.

Västra Mälardalens Energi och Miljö AB:s skyldighet att tillgodose behovet av VA-tjänster innebär inte med nödvändighet att en väl fungerande godkända anläggningar ska tas bort. Det bör också noteras att översiktsplanen är en politisk planering och inget plandokument med rättskraft.

LM har angett att miljöfrågorna belysts på ett fullständigt sätt. Underlagen är utarbetade år 2017 av kommunens konsulter, och är partsinlagor. Syftet är att reglera detaljer i samband med anläggandet av ledningarna. Dokumenten avser inte att svara på miljönyttan i förhållande till kostnaderna för projektet. Det är kontraproduktivt att skicka avloppsvatten från Lilla Sandviken till ett dåligt fungerande reningsverk när det i dag inte sker några utsläpp till Mälaren från Lilla Sandviken.

Olägenheter av upplåtelsen

Enligt 6 § LL ska det göras en bedömning av olägenheterna av kommunens ansökan både ur enskild och allmän synpunkt. Kommunen anger att miljöskäl ligger bakom beslutet att lägga ner avlopps- och färskvattenledning utefter norra Mälarstranden för att minska utsläppen av närsalter. Fosforutsläppen angavs som särskilt problematiska. I samband med förhandlingarna i mark- och miljödomstolen i samband med vattendomen i mål M 2817-17 visades att de påstådda miljöproblemen med fosforutsläpp från norra Mälarstranden inte existerade. Någon miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för hela projektet har inte visats i detta ärende.

I behandlingen av den miljökonsekvensbeskrivning som gjordes i vattenmålet avseende vattenverksamheten konstaterades att flera av kommunen lämnade uppgifter var felaktiga. Kommunen kunde inte lämna korrekta uppgifter om utsläpp av t.ex. närsalter till Mälaren från norra Mälarstranden, endast svepande uppgifter lämnades. Mark- och miljödomstolen godkände den i vattenmålet redovisade miljökonsekvensbeskrivningen, men domstolen angav mycket tydligt att vattendomen och prövningen av målet endast avser vattenverksamheten. Den övergripande frågan är om de åtgärder som kommunen planerar behövs.

Allmänna fördelar med ledningsrätten

Det finns i detta ärende inget som visar vilka styrka fördelar det allmänna får av projektet.

Enskilda olägenheter av ledningsrätten

Vad gäller de enskilda olägenheter kan de styrka:

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen**DOM**

- Stora kostnader för fastighetsägarna av anslutningsavgifter och ökade löpande kostnader
- Fritidshus måste säljas, svårigheter med att finansiera de ökade kostnaderna
- Gjorda investeringar i befintliga avloppssystem blir bortkastad
- Gjorda investeringar i borrhade brunnar blir bortkastade
- Ideella förluster av att inte kunna ha sin fastighet kvar

Vad gäller Dävö 1:6 och övriga fastigheter i Lilla Sandviken finns en avloppsanläggning utan utsläpp till Mälaren och stora vattenresurser finns lokalt. Nio fastigheter är anslutna till den vatten- och avloppsanläggningen. Det finns i dag inget behov av förändringar i Lilla Sandviken. Blir det i framtiden behov kan det investeras i ett mindre reningsverk.

Sökanden har inte enligt 6 § LL styrkt att de allmänna fördelarna av ledningsrätten överstiger de enskilda olägenheterna av upplåtelsen. Ansökan ska därför avslås.

Lokala lösningar

Roland Karlsson har i en skrivelse till LM framhållit att han har en egen godkänd vatten- och avloppslösning för fastigheten Dävö 1:6. Roland Karlsson är om så krävs beredd att komplettera med ett lokalt reningsverk. Han har yrkat på att om ledningsrätten beviljas enligt ansökan skat jordbruksfastigheten Dävö 1:6 undantas.

Bygglov och andra tillståndsbeslut

LM har konstaterat att bygglov saknas för de planerade pumpstationerna. Enligt 19 § andra stycket LL ska nödvändiga tillstånd, som t.ex. bygglov för pumpstationerna, finnas innan ledningsrätt kan beviljas.

Ledningsrätt i infartsvägen till Bastviken

Rörande ledningsrätt i infartsvägen till Bastviken har Roland Karlsson i huvudsak anfört samma sak som Bastvikens vägsamfällighet (se ovan).

DOMSKÄL

Handläggningen

Mark- och miljödomstolen avgör målet utan sammanträde med stöd av 29 § LL och 16 kap. 8 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988). Parterna har beretts tillfälle att slutföra sin talan.

Kent Andersson m.fl. har yrkat att det ska hållas syn på platsen. Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska domstolen hålla syn på stället om det behövs. Med hänsyn till den utredning som finns i förevarande mål bedömer mark- och miljödomstolen att syn på platsen inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Prövningsramen

Inom ramen för detta mål kan mark- och miljödomstolen endast pröva de frågor som omfattas av det överklagade beslutet. Domstolen kan således inte pröva om de i målet aktuella fastigheterna ska ingå i något verksamhetsområde enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Brister i ärendehandläggningen

Flera klagande har yrkat att ledningsrättsbeslutet ska upphävas på grund av brister i LM:s handläggning. De påstådda bristerna gäller i huvudsak att ärendehandlingarna är ofullständiga, att alla sakägare inte delgivits samtliga handlingar i ärendet, att sakägarna inte givits tillfälle att yttra sig över handlingar i förrättningen samt att LM brustit i saklighet och opartiskhet.

Efter genomgång av dagboksblad och övriga förrättningshandlingar är det domstolens bedömning att LM har handlagt förrättningen i enlighet med de krav som följer ledningsrättslagen och annan tillämplig lagstiftning. Utredningen i målet ger enligt domstolen inte stöd för att LM skulle ha brustit i opartiskhet eller självständighet. Skäl att upphäva LM:s beslut på grund av handläggningsbrister föreligger enligt domstolen inte.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

Brister i LM:s utredning

Flera klagande har anfört att det finns brister i LM:s konsekvensutredningar, bl.a. beträffande miljöpåverkan och skador vid anläggandet av ledningarna. De menar att detta utgör hinder mot att besluta om ledningsrätt (jfr 19 § LL). Även den omständigheten att bygglov saknas för pumpstationerna har framförts som ett skäl mot att ledningsrätt kan beviljas.

Domstolen gör följande bedömning.

Av 19 § första stycket LL framgår att LM ska utreda förutsättningarna för upplåtelse av ledningsrätt och ombesörja de tekniska arbeten och de värderingar som behövs för att genomföra upplåtelsen. Myndigheten bör då rådgöra med sakägarna. Vid behov ska LM även samråda med berörda myndigheter.

LM har vid handläggningen samrått med kommunen och länsstyrelsen. Varken kommunen eller länsstyrelsen har då framfört några erinringar mot förslaget. Vidare har två konsultrapporter tagits fram i vilka det redovisas inventeringar och bedömningar av naturvärdena i de områden som berörs av ledningsrätten. Konsultrapporterna berör även frågan om pumpstationerna.

Domstolen delar LM:s bedömning att det kan förutsättas att nödvändiga bygglov och övriga tillstånd kommer att kunna ges i förevarande fall. Domstolen konstaterar vidare att det i den aktuella förrättningen, som gäller ledningsrätt, huvudsakligen är fråga om att i civilrättsligt hänseende ge sökanden möjlighet att förlägga ledningar och tillhörande anläggningar på annans mark. Det innebär att kraven på utredning och prövning av ansökan skiljer sig mot vad som gäller vid kabelnedläggning i vatten. Sådan nedläggning utgör vattenverksamhet och en tillståndsansökan avseende vattenverksamhet ska prövas utifrån miljöbalkens regler.

Domstolen finner sammantaget att LM har fullgjort den utredningsskyldighet som följer av 19 § LL. Klaganden har inte visat på några sådana brister som kan medföra att LM:s beslut ska upphävas.

Beslutet om ledningsrätt

Klagandena har i huvudsak gjort gällande att alternativa lokaliseringar inte har prövats, att miljökonsekvenserna inte har utretts och att någon intresseavvägning inte har gjorts i syfte att utreda om fördelarna med ledningsrätten överstiger skadan för de berörda (proportionalitetsprincipen). De anser att beslutet om ledningsrätt därför i första hand ska upphävas. Bastvikens vägsamfällighet och Roland Karlsson har i andra hand yrkat att lokaliseringen ska ändras avseende infartsvägen till Bastviken. Roland Karlsson har också yrkat jordbruksfastigheten Dävö 1:6 ska undantas från ledningsrätten.

De ledningar som är aktuella, det vill säga vatten- och avloppsledningar, utgör sådana ledningar som omfattas av ledningsrättslagen (2 § LL).

Av 6 § LL framgår att ledningsrätt inte får upplåtas om ändamålet lämpligen kan tillgodoses på annat sätt eller om olägenheterna av upplåtelsen från allmän eller enskild synpunkt överväger fördelarna som kan vinnas genom den. Då det är fråga om tvångsrätt ställs det också krav på att åtgärden är förenlig med proportionalitetsprincipen (NJA 2018 s. 753). Detta innebär att tre krav ska vara uppfyllda. Det aktuella ingreppet måste vara ägnat att tillgodose det avsedda ändamålet (ändamålsenlighet), ingreppet måste vara nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet, det vill säga det inte ska finnas likvärdiga, mindre ingripande alternativ (nödvändighet) och slutligen ska den fördel som det allmänna vinner stå i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar den enskilde (proportionalitet i strikt mening)

Enligt 10 § får ledningsrätt inte upplåtas, om olägenhet av någon betydelse uppkommer för allmänt intresse. Detta gäller inte när upplåtelsen är till övervägande nytta från allmän synpunkt.

Enligt 12 § LL får mark eller annat utrymme för en ledning tas i anspråk på en fastighet om det inte orsakar synnerligt men för fastigheten.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen**DOM**

Domstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljödomstolen instämmer i de bedömningar som LM har redovisat rörande de allmänna intressen som talar för att bevilja den aktuella ledningsrätten. Vad de klagande anfört i denna del föranleder ingen annan bedömning. I likhet med LM anser domstolen att det allmänna intresset av att ledningsrätten kan komma till stånd väger tungt.

Frågan om lokaliseringen av ledningen enligt 6 § LL och om ingreppet i det privata ägandet har varit föremål för överväganden under förrättningen. LM har prövat alternativ till den beslutade lokaliseringen och även i vissa delar jämkat läget i förhållande till den ursprungliga lokaliseringen enligt ansökan. Det kan också noteras att länsstyrelsen ställt sig positiv till att ledningsrätten i så stor utsträckning som möjligt förläggs i väg och vägområde. Efter att ha gått igenom handlingarna i målet, inklusive de invändningar som de klagande har anfört, instämmer mark- och miljödomstolen i de bedömningar som LM har gjort även i denna del. Enligt domstolens bedömning finns det ingen annan lokalisering som vid en samlad bedömning kan anses vara lämpligare. Det har inte heller framkommit att det finns någon likvärdig lösning som i mindre utsträckning innebär ingrepp i enskildas intressen. Att bevilja ledningsrätten är ändamålsenligt, och de negativa konsekvenserna för enskilda kan inte anses oproportionerliga i förhållande till nyttan av att de aktuella ledningarna kan komma till stånd.

Sammantaget anser domstolen att LM:s beslut stämmer väl överens med de krav som följer av såväl 6 § LL som den ovan redovisade proportionalitetsbedömningen. Ledningsrätten bedöms inte medföra synnerligt men för fastigheten Dävö 1:6 eller någon annan fastighet i strid med 12 § LL. Inte heller kan ledningsrätten förväntas leda till olägenhet av någon betydelse för miljön eller annat allmän intresse som skyddas enligt 10 § LL. Skäl att upphäva eller ändra LM:s beslut på dessa grunder föreligger därför inte. Vad de klagande har anfört i övrigt innebär inte att LM:s beslut står i strid med de villkor som enligt ledningsrättslagen gäller för att beslut om ledningsrätt ska kunna meddelas.

Beslutet om tillfällig väg

Roland Karlsson har i andra hand yrkat att domstolen ska undanröja beslutet om en tillfällig väg (sträckan l till k i LM:s aktbilaga KA8). Han har gjort gällande att beslutet om den tillfälliga vägen på fastigheten Dävö 1:6 medför extra kostnader för dels byggande av vägen, dels borttagning av vägen efter det ledningsarbetena avslutats samt kostnader för bortforsling av sprängmassor och kostnader för återställning av åkermarken.

Domstolen delar LM:s bedömning att det krävs tillgång till tillfälliga vägar under anläggandet av ledningen. Av föreskrifterna som finns i LM:s beslut (förrättningshandlingen BE1) framgår att ledningshavaren, sedan ledningsarbetet avslutats, ska återställa mark, byggnader och anläggningar till förut befintligt skick. Mot denna bakgrund finner domstolen att LM haft fog för sitt beslut om nyttjande av tillfällig väg under anläggningstiden.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör mark- och miljödomstolen bedömningen att LM:s beslut är korrekta och att det saknas skäl att upphäva eller ändra besluten. Enligt domstolen innebär ingen av de invändningar som de klagande har anfört att det finns skäl att ändra eller upphäva de överklagade besluten. Av det ovan anförda följer också att de klagandes andrahandsyrkanden inte kan bifallas. Överklagandena ska därför avslås i sin helhet.

Ersättning för rättegångskostnader

I fråga om rättegångskostnad i ledningsrättsmål ska tillämpas vad som gäller i sådana mål som avses i 16 kap. 14 § andra stycket FBL, se 29 § LL. Detta innebär att en fastighetsägare har rätt till ersättning för rättegångskostnader som skäligen varit påkallade för att tillvarata dennes rätt, oavsett utgången i målet.

Roland Karlsson har yrkat ersättning för sina kostnader i målet med 27 000 kr exklusive mervärdesskatt avseende ombudsarvode för 15 timmars arbete à 1 800 kr.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen**DOM**

Bastvikens vägsamfällighet har yrkat ersättning för sina kostnader i målet med 4 500 kr varav 3 600 kr avser ombudsarvode för 2 timmars arbete à 1 800 kr och 900 kr avser mervärdesskatt.

Västra Mälardalens Energi och Miljö AB har anfört att bolaget inte har några synpunkter på yrkad ersättning för rättegångskostnader och att beloppet 31 500 kr därför kan vitsordas som skäligt i och för sig. I övrigt överlämnar bolaget till domstolen att bedöma om klagandena har rätt till ersättning för kostnaderna. Bolaget vill uppmärksamma domstolen på att bolaget är ett aktiebolag som ägs till hundra procent av Köpings kommun.

Enligt vad som anges i det överklagade beslutet har Västra Mälardalens Energi och Miljö AB tagit över ansökan i förrättningen. Bolaget är därmed skyldiga att ersätta sakägarnas rättegångskostnader. Då bolaget vitsordat yrkade belopp som skäliga saknas det anledning att sätta ned yrkad ersättning. Ersättningsyrkandena ska således bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 september 2021

Björn Räftegård

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård, ordförande, och tekniska rådet Monica Haapaniemi.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.